

8. Фридман И. Я. Вопросы профилактики преступлений в системе криминалистики / И. Я. Фридман // Криминалистика и судебная экспертиза. – К., 1971. – Вып. 8. – С. 102.

9. Яблоков Н. П. Криминалистика / Н. П. Яблоков. – М.: Юриспруденция, 2003. – 376 с.

10. Якимова С. В. Деякі проблемні аспекти правозастосування ст. 277 КК України (пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів) / С. В. Якимова // Матеріали МНПК «КК України 2001 р.». – Львів. – С. 235.

УДК 343.346(043.2)

Шутов Д. К., студент,
Національний юридичний університет
ім. Я. Мудрого, м. Харків
Науковий керівник: Ємельяненко В. В., к.ю.н., доцент

ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ, ПОЄДНАНОГО З ЙОГО ЗНИЩЕННЯМ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯМ

Незаконне заволодіння транспортним засобом – це вчинене умисно, з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі (п. 1 примітки до ст. 289 КК України). Законодавець визначив, що незалежно від мети злочину вчинене кваліфікується за відповідною частиною ст. 289 КК. Через це більшість науковців і практичних працівників не приділяє достатньої уваги значенню мети злочину, вважаючи, що подальше поводження з таким транспортним засобом, в тому числі його знищення чи пошкодження, охоплюється ст. 289 КК. Проте чи дійсно це так?

На думку Ю. Панової, якщо після незаконного заволодіння транспортний засіб було умисно знищено чи пошкоджено винним, то незалежно від того, з якою метою було вчинене незаконне заволодіння, діяння має кваліфікуватися за сукупністю злочинів: розкрадання чи угон транспортного засобу без мети розкрадання та умисне знищення чи пошкодження майна (ст. 166 КК РФ передбачає відповідальність за протиправне заволодіння автомобілем чи іншим транспортним засобом без мети розкрадання) [1; 2, с. 28].

На думку О. І. Бойцова, транспортний засіб при його викраденні чи тимчасовому заволодінні не може бути предметом умисного знищення чи пошкодження майна. Свою позицію вчений пояснює тим, що незаконне заволодіння транспортним засобом включає не тільки саме заволодіння, але й наступне використання та розпорядження злочинно здобутим транспортним засобом як зі своїм власним. Притягати винного до кримінальної відповідальності ще й за його знищення чи пошкодження не

потрібно, тому що це буде подвійним ставленням у вину [11, с. 753-755].

Дійсно, за наявності мети обернення транспортного засобу на користь винного чи інших осіб сукупності злочинів не буде. Проте не можна погодитись з такою ж кваліфікацією при тимчасовому незаконному заволодінні транспортним засобом. Вважаємо, що незаконне заволодіння транспортним засобом з іншою, ніж його обернення, метою і його подальше знищення чи пошкодження повинно кваліфікуватися за сукупністю злочинів, передбачених ст. 289 КК і ст. 194 КК.

На нашу думку, кваліфікація діяння лише за ст. 194 КК України також буде недостатньою, оскільки, на відміну від злочинів проти власності, незаконне заволодіння транспортним засобом посягає не тільки на відносини власності, але й на безпеку дорожнього руху механічного транспорту. У випадках, коли винна особа заволодіває чужим майном не з корисливою метою, а з метою його пошкодження чи знищення, діяння кваліфікується тільки як умисне знищення чи пошкодження майна. Кваліфікувати його ще й за статтями, які передбачають відповідальність за корисливі злочини проти власності, пов'язані з оберненням майна на користь винного чи інших осіб, невірно, оскільки відсутній склад відповідного злочину. Особа в цьому разі не ставить за мету протиправне збагачення. При незаконному ж заволодінні транспортним засобом з такою метою шкода спричиняється ще й безпеці дорожнього руху механічного транспорту, що має відобразитися в формулі кваліфікації. Отже, в подібному випадку дії винного слід кваліфікувати як за ст. 289, так і за ст. 194 КК України.

Коли ж відносно знищення чи пошкодження транспортного засобу буде встановлено необережну форму вини, кваліфікувати діяння винного за ст. 289 та за ст. 196 КК України (необережне знищення чи пошкодження майна) можливо тільки за наявності передбачених в ст. 196 КК наслідків у вигляді тяжких тілесних ушкоджень чи загибелі людей, оскільки вони не охоплюються ст. 289 КК.

Отже, вважаємо, що значення точного встановлення мети незаконного заволодіння транспортним засобом не можна недооцінювати, оскільки це, як було доведено в статті, має безпосередньо впливати на кваліфікацію цього злочину, зокрема, коли незаконне заволодіння транспортним засобом пов'язане з його подальшим знищенням чи пошкодженням.

Література

1. Уголовный кодекс РФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_law_10699
2. Панова Ю. Угон автомобиля или иного транспортного средства без цели хищения / Ю. Панова // Российская юстиция. – 1997. – № 7. – С. 27-28.
3. Бойцов А. И. Преступления против собственности / А. И. Бойцов. – С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2002. – 775 с.